

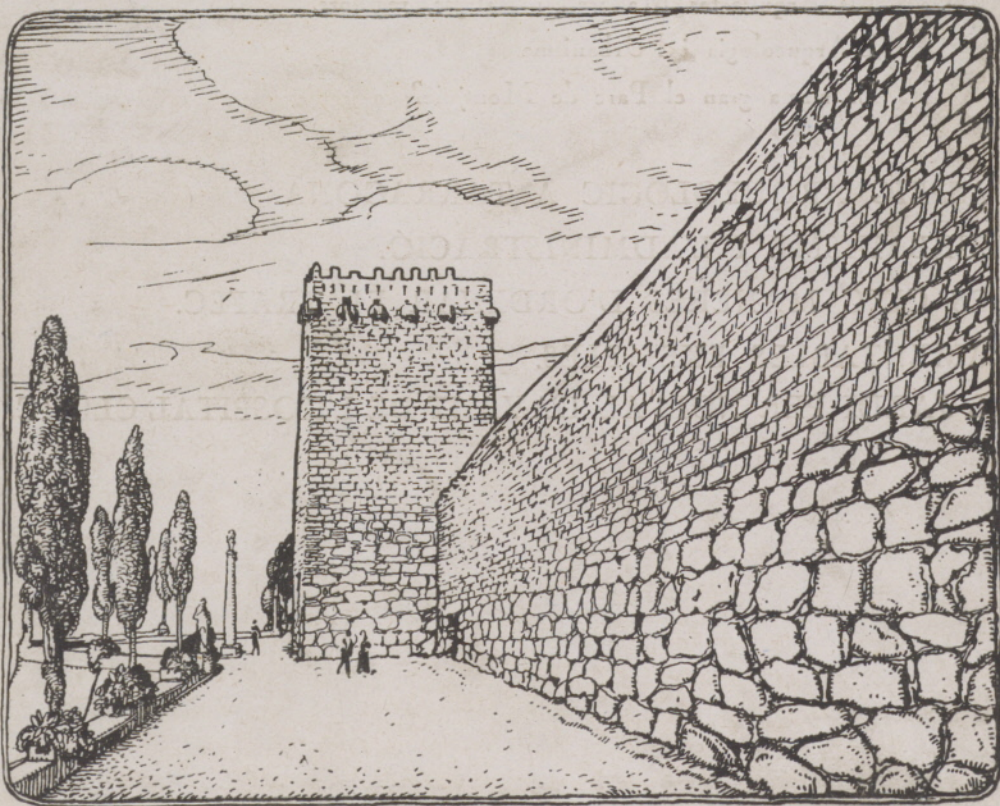
ÈPOCA II. N.º 15

GENER 1924

CIVITAS

BUTLLETÍ DE PROPAGANDA DE LA CIUTAT JARDÍ

ES REPARTEIX TRIMESTRALMENT ALS SOCIS

Passeig de Gràcia, 32, entressol. — Barcelona

SUMARI

PORTADA: Passeig Arqueològic a Tarragona.

NOTES TRIMESTRALS

Els Arquitectes Madorell i Artigas, regidors.

L'Arqueologia i l'Urbanisme

Es massa gran el Parc de Montjuic?

PASSEIG ARQUEOLOGIC A TARRAGONA.

L'URBANISME I L'ADMINISTRACIÓ.

LES CINC MANERES D'ORDENAR EL TRAFEC.

LAMENTABLES EXEMPLES.

EL JARDÍ PER NOIS AL DAVANT DE L'HOSPITAL CLINIC.

CIVITAS

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CÍVICA

LA CIUTAT JARDÍ

URBANISME - ESPAIS LLIURES - HABITACIÓ

NOTES TRIMESTRALS

ELS ARQUITECTES MADORELL I ARTIGAS, REGIDORS

MOLT devem esperar de la gestió dels senyor Madorell, president de la Associació d'Arquitectes, i del senyor Artigas, Arquitecte, ara regidors de Barcelona, en favor dels ideals d'Urbanització que defensem. Persones de alta cultura, no necessiten de les nostres excitacions per comprendre les urgents qüestions d'urbanisme que esperen una solució municipal. L'Extensió de Barcelona, la creació de barris obrers en connexió amb les zones industrials, els Espais lliures, i tants altres problemes vitals, seran sens dubte, objecte de la seva il·lustrada atenció.

CIVITAS, en confiar així, es complau en trametre als senyors Madorell i Artigas el testimoni de la seva simpatia, i la seva felicitació.

L'ARQUEOLOGIA I L'URBANISME

AQUEST número de CIVITAS conté una abundant referència a les antigües muralles de Tarragona, i al passeig arqueològic proposat pel nostre consoci, l'Arquitecte Geroni Martorell, Cap del Servei de Conservació i Catalogació de Monuments de la Mancomunitat de Catalunya. Les relacions entre l'urbanisme i l'arqueologia són tan estretes que elles justifiquen l'atenció que posem en el treball de l'Arquitecte Martorell. D'un costat, és evident que tota urbanització ha de posar de relleu les velles riqueses de cada ciutat, facilitant-ne la vista i la

contemplació D'altra banda, el respecte de les obres urbanes de l'antiguitat, té una valor pràctica, sovint inestimada: en la subestructura de la vida actual d'una ciutat hi ha el positiu milenari de les habituds ciutadanes de moltes de generacions; hi ha sobre tot, el traçat de les velles vies de tràfec, fet segons les regles de ciència natural i reposada que aplicaven els tècnics de l'antiguitat. Quants plans d'Eixamplis no haurien estat tan dolents com són, si llurs autors haguessin amat els vells camins i les vies que els Romans ja utilitzaren! La lliçó de les coses antigues és bona, en urbanisme, i convé que la tinguem sempre present, més que ningú, els ciutadans de les aglomeracions filles de ciutat d'antiquíssima història. Car, si les noves ciutats d'Amèrica i Oceania la poden oblidar sense perills pràctics, nosaltres, no podem fer-ho impunement.

ES MASSA GRAN EL PARC DE MONTJUIC?

El trimestre passat ens ha dut una dolorosa sorpresa, en forma d'acord municipal. Heus aquí que, diverses persones, aplegades dins aquesta Societat Cívica, i d'altres persones que no en són, però que ens acompanyen en les mateixes idees, havien cregut que Barcelona estava molt endarrerida en l'adquisició de parcs i espais lliures. Totes aquestes persones han estat colpides per la lectura d'unes disposicions de l'Ajuntament, referents a la futura Exposició de Barcelona, en les quals s'hi conté la suposició de què el Parc de Montjuic podrà ésser empetitit, amb la mira d'una reducció eventual de despeses de conservació. Com, ens han dit, és possible que no ens haguéssim adonat, que el Parc de Montjuic és massa gran? Cridem l'atenció de l'Ajuntament sobre l'error fonamental que s'inclou en el citat acord. Una cosa és la Conservació de Jardins i l'altra són les reserves d'Espais Lliures. Deixar de conservar un jardí, deixar-lo erm, és lamentable—actualment lamentable—però pot ésser fàcilment remeiât, el dia de demà, quan hom judiqui que Barcelona no és més pobra que tantes i tantes ciutats que tenen deu vegades més de parcs que la nostra. Però despendre's d'un espai lliure, és cosa gairebé delictiva, perquè fereix el futur de la Ciutat, d'una manera pràcticament irremeiable. No som nosaltres dels que diuen: parcs, pocs i ben cuidats—nosaltres som dels que creuen que un espai lliure no és necessàriament un jardí; que la conservació dels jardins és cosa que toca al decor de la Ciutat, però que la preservació dels espais lliures, és a la seva vida que toca.

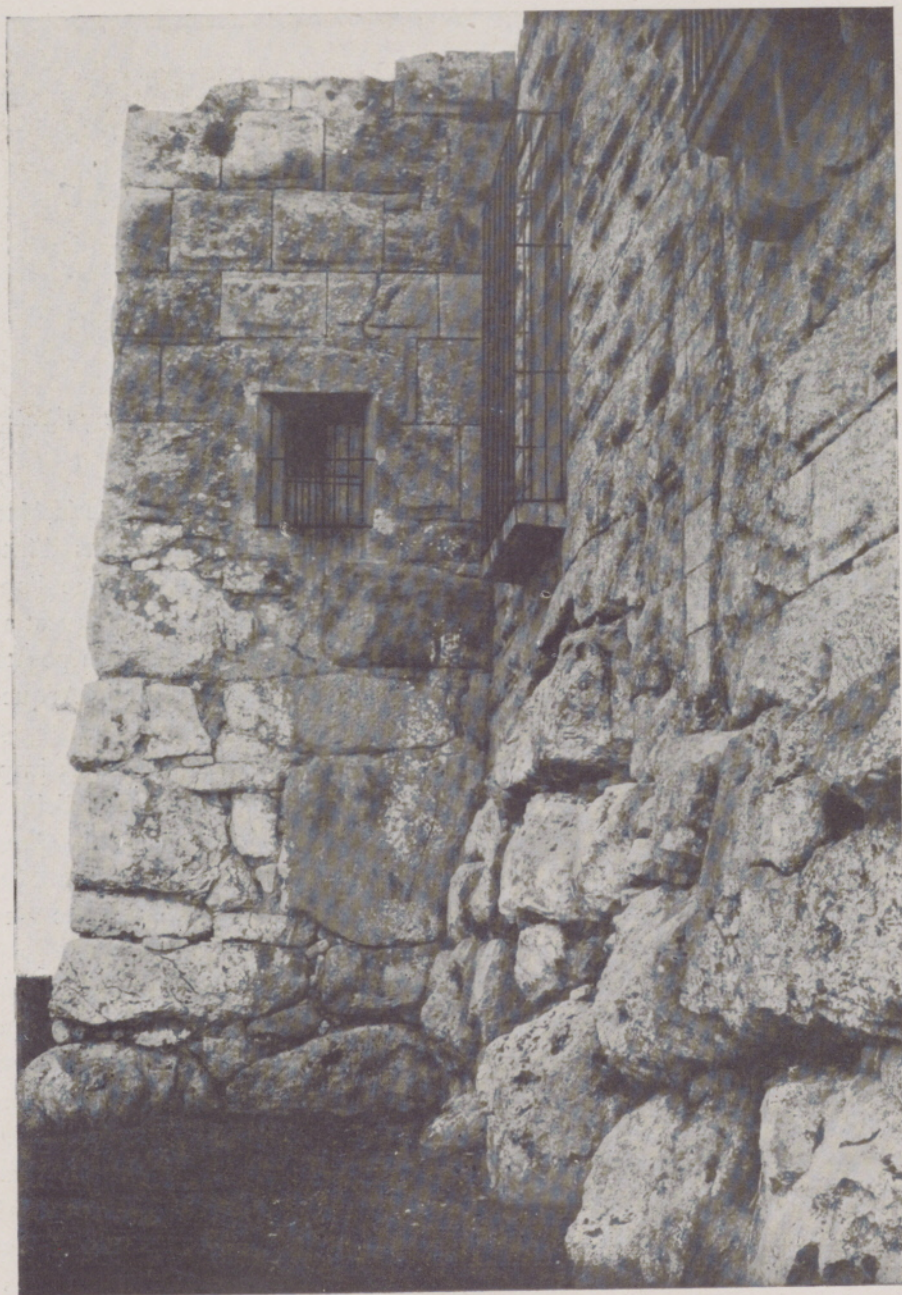
Passeig Arqueològic *a Tarragona*

per Jeroni Martorell, arquitecte

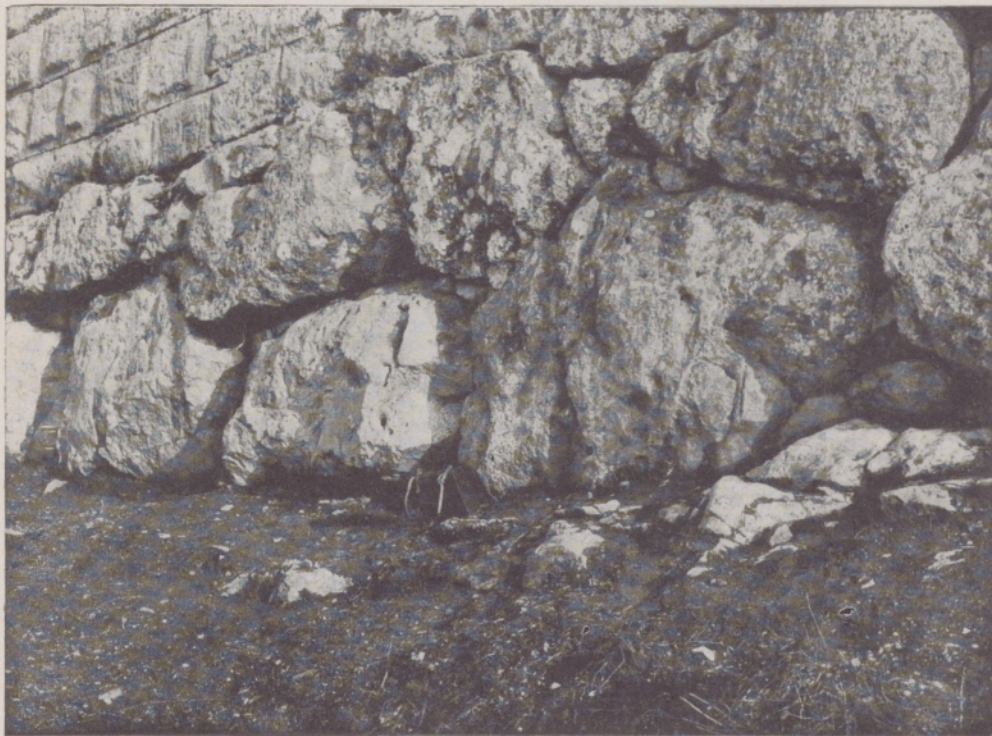
PERTOCA al Servei de Conservació i Catalogació de Monuments de la Mancomunitat, influir en l'esperit públic, per tal que les construccions d'interès artístic i històric, siguin estimades en el major grau possible, ja que l'apreci de les gents, és la millor garantia de la llur vida. Medi per obtenir aquest afecte, és que els monuments tinguts en condicions defectuoses, siguin posats en valor. A tal fi fou traçat per l'esmentat Servei, el projecte de Passeig Arqueològic que publiquem.

L'antiga muralla de Tarragona, és un monument de magnificència imponderable; la seva valor arqueològica, de primer ordre. Schulten ha dit d'ella que era *obra de gegants, que va fer conèixer el nom de Tarraco per tot el món i que pertany a les més grans construccions de l'Univers*. Atribuida la part baixa als temps prehistòrics, probablement fou feta pels íbers, en els segles v-iv a. J. C.; damunt s'alcen els murs romans.

Tarraco era situada al cim d'un turó rocós, prop del mar; les muralles antigues tancaven la ciutat, en un perímetre d'uns 1.600 metres. Els murs dels costats Nord, Est i Sud, existeixen encara; els de la part Oest foren destruïts, per l'expansió de la ciutat. La part inferior és formada per grans blocs d'aparència ciclòpica o megalítica; pedres enormes arrencades del mateix lloc, irregulars, desbastades sols en el front, foren posades en fileres cercant l'horitzontalitat; amb tot d'ésser l'aparell molt primitiu, no ho és prou, per a què es pugui comparar com a semblant, amb el de Tirinté i Micenes. A la part exterior de la muralla ressalten torres de planta rectangular; prop de les torres hi ha portes, per a qual defensa servien aquelles. A les portes, les dimensions de les pedres són extraordinàries i la disposició de l'aparell complexa.

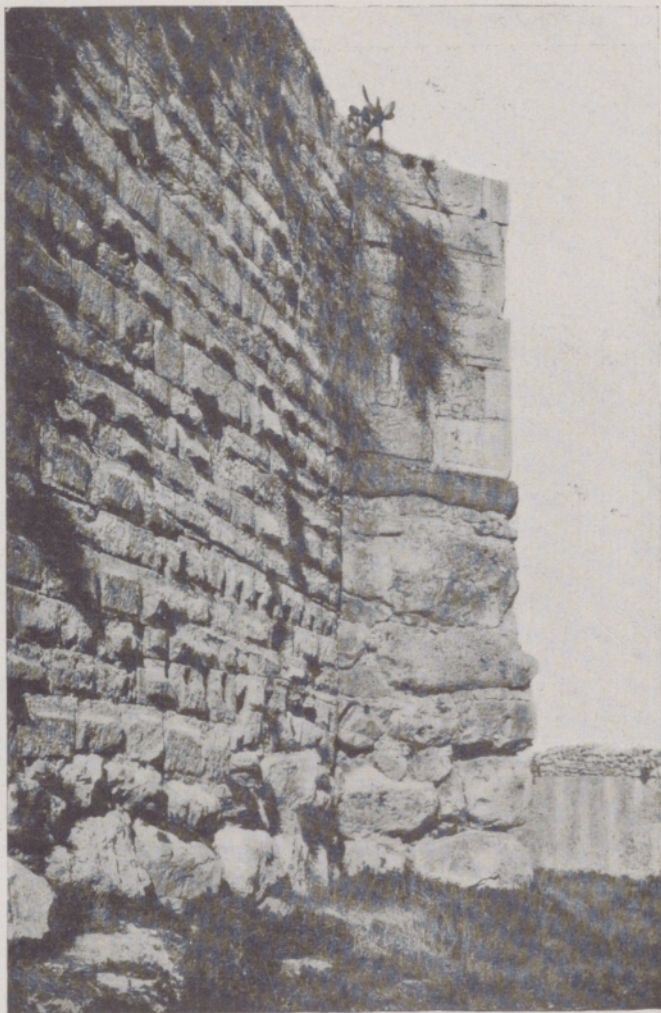
Una torra de les muralles de Tarragona

Basament de les muralles.

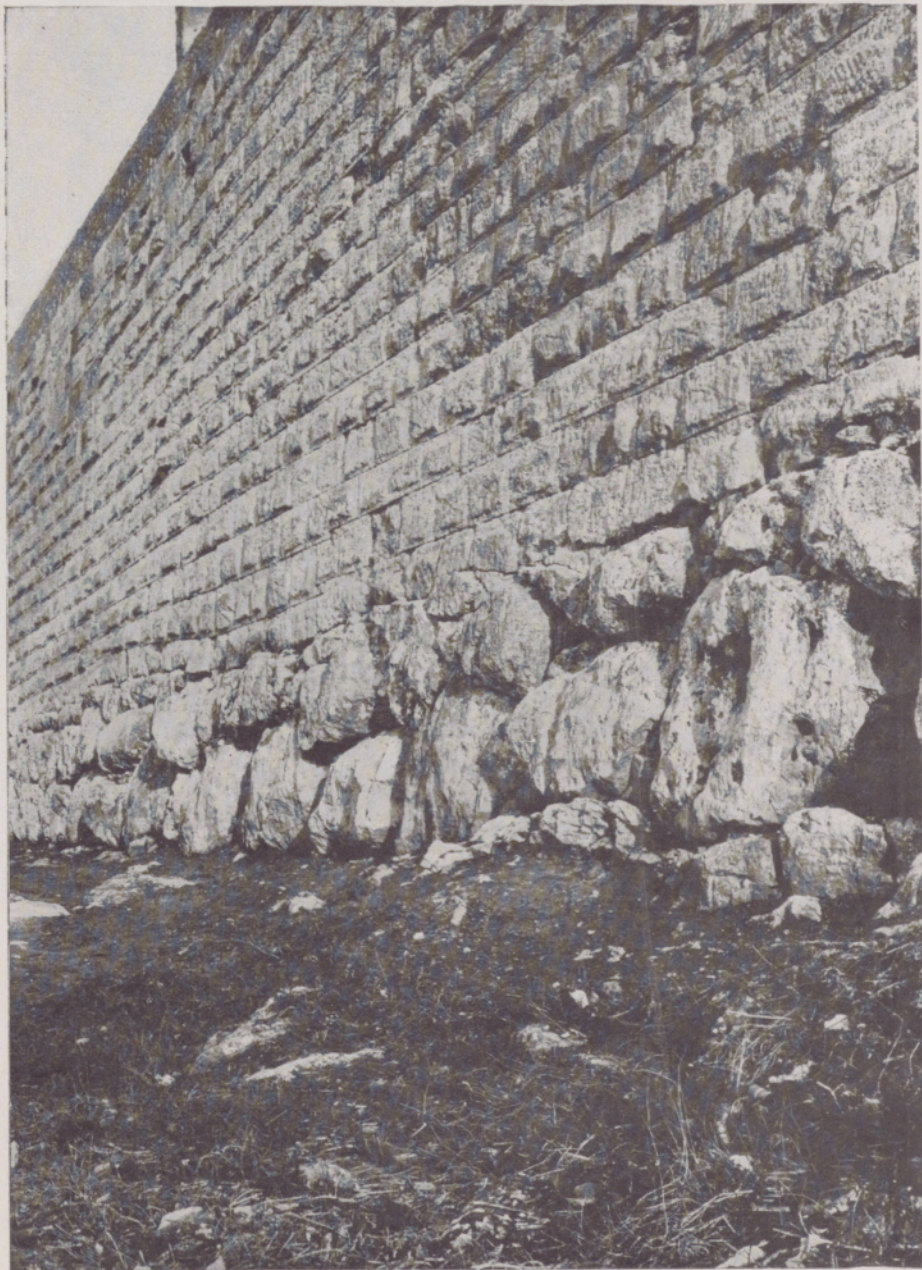
L'altura d'aquesta muralla, és variable, per haver estat en part destruïda; arriba com a màxim, a set metres. Damunt de la muralla, feta indubtablement pels íbers, amb tecnicisme que indica contacte amb el poble grec, s'alcen els grans panys de paret romana d'obra de carreus picats, regularment aparellats, segons els mètodes de Roma; les lletres ibèriques que com senyal o marques, presenten les pedres, indiquen que foren utilitzats obrers del país.

Fortificacions de l'Edat Mitjana, es combinen amb les obres de defensa de l'antiguitat; la Torre de l'Arquebisbe, de característica silueta, té damunt d'un basament de pedres, més de dues voltes milenari, el cos principal romànic del XII i l'acabament gòtic del XIV.

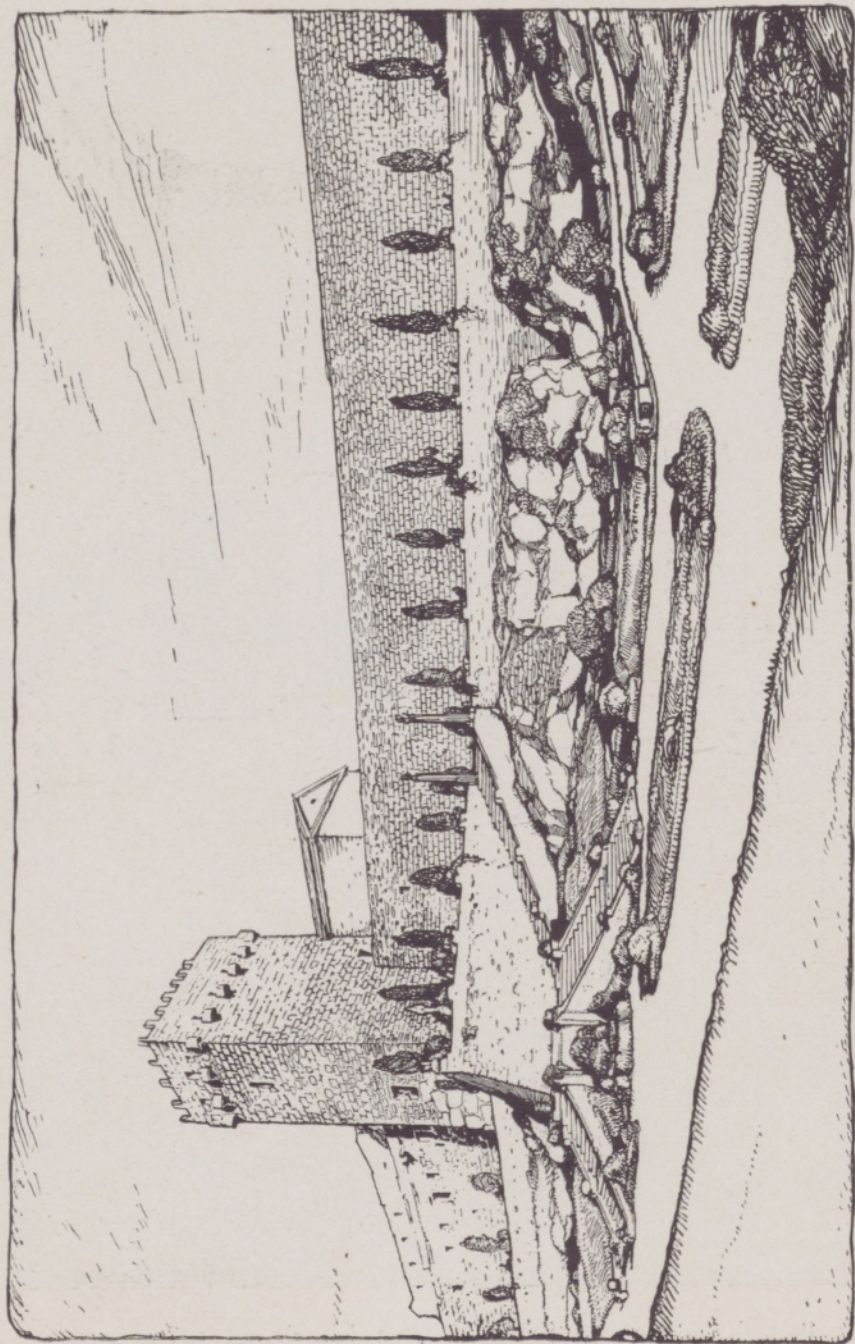

Muralles de Tarragona.

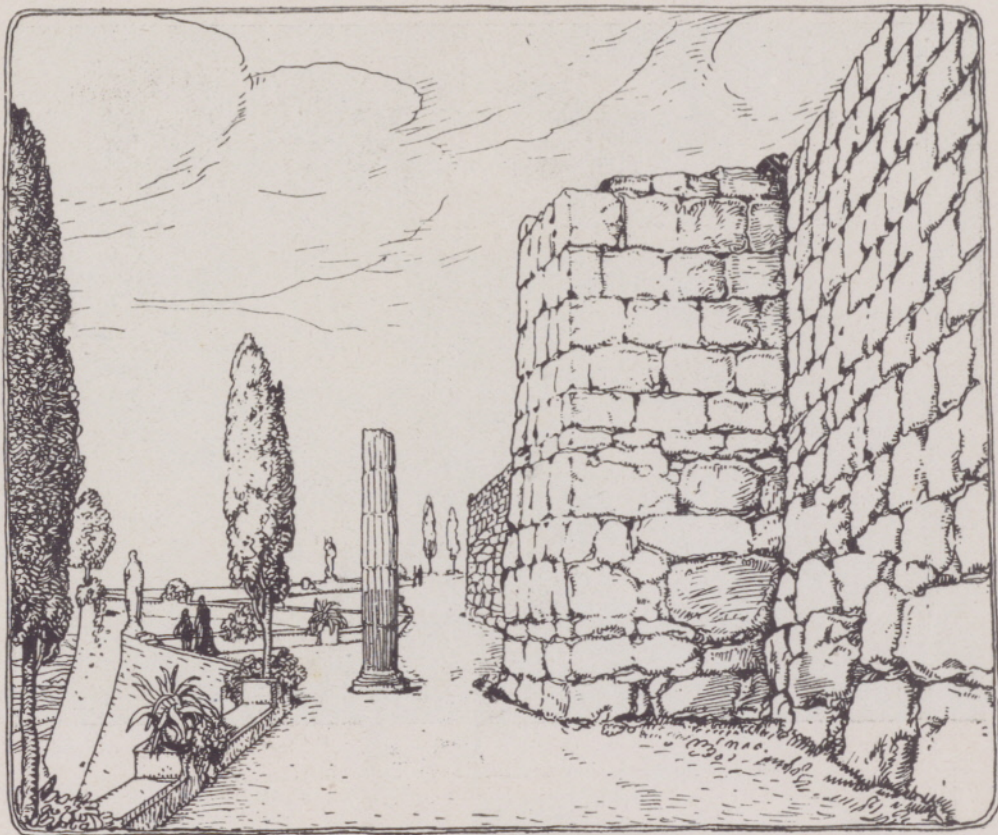
Avui aquesta muralla, a partir del lloc nomenat Falsa Braga, en la longitud d'un kilòmetre està tancada a la visita pública; és la part més ben conservada, plena d'encís i de puresa antiga, més imponent. La terra és coberta d'herba i arbustes; en algun lloc el trànsit és difícil. Cal demanar una clau i obrir unes portes, per contemplar el monument.

Baix, l'aparell de grans pedres ibèriques; dalt, els carreus romans.

Aspecte del passeig Arqueològic projectat per a Tarragona.

Tarragona.—Detall del passeig arqueològic.

S'hauria d'urbanitzar, facilitant l'accés públic a tan valuós monument. Els baluards de fortificació moderna, que limiten una faixa de terreny alsada prop dels murs ibèrics i romans han de constituir el fonament de tot ço que es realitza. Una escalinata d'accés és indicada per la pròpia naturalesa del terreny, sota la Torre de l'Arquebiste. Grans caixes de pedra junt als murs dels baluards, contindrien plantacions; les baranes i àmpits haurien d'ésser també de pedra massissa. Xipressos i etzavares, arbres i arbustos de ferma massa, és la vegetació que allí més hi escau.

Fragments d'estatues, columnes i altres restes arqueològiques, ornamentarien, en llocs apropiats, el conjunt.

Per l'urbanisme s'han de posar en valor, els més antics monuments de Tarragona.

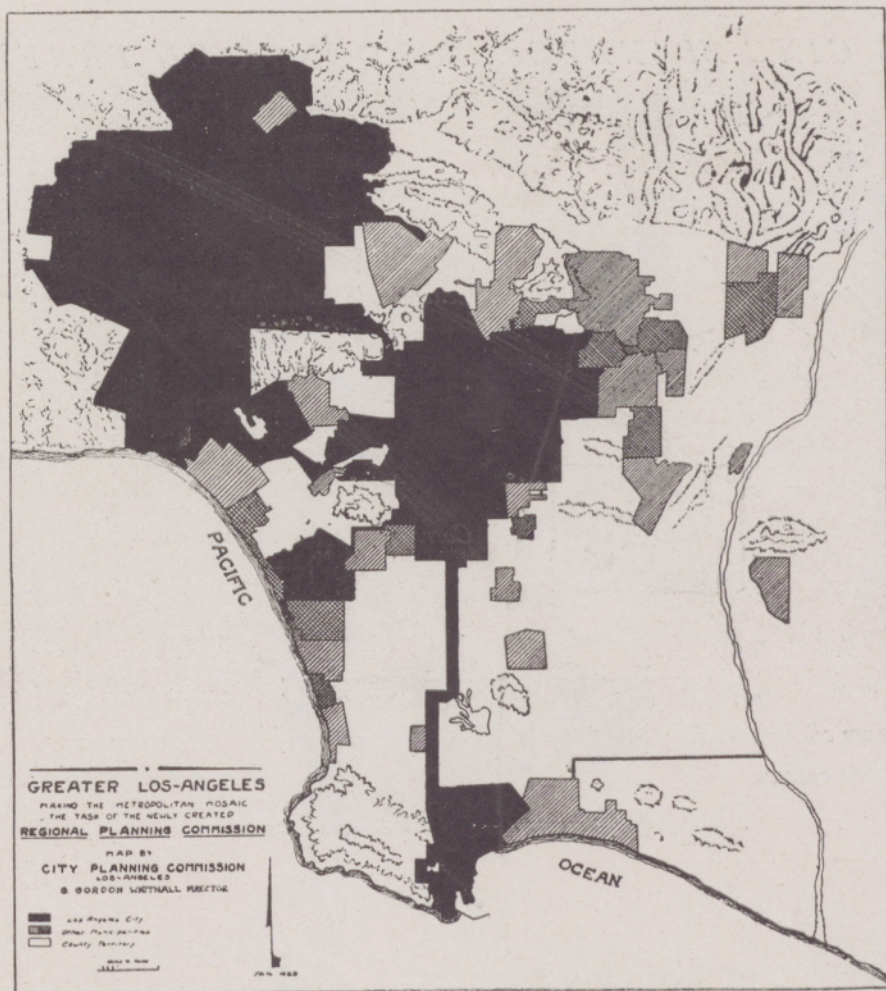

Porta en els murs ibèrics de Tarragona.

L'Urbanisme i l'Administració

Un cas interessant que posa sobre la taula la moderna expansió de les ciutats fora dels llurs límits jurisdiccionals, és el d'establiments de Ciutats-jardins, dependents d'una gran ciutat central. El cas és aquest: un gran municipi adquireix terres fora del seu terme—com ha fet l'Ajuntament de Barcelona amb alguns parcs exteriors—i crea allí un barri d'habitacions, amb ordenances municipals establertes pel gran ajuntament adquirent. El municipi rural, en qual terme ha estat construït el barri té, segons dret, la sobirania municipal dins aquell barri. D'aquesta duplictat d'administració, se'n pot deduir qualche confusió i potser més d'una topada.

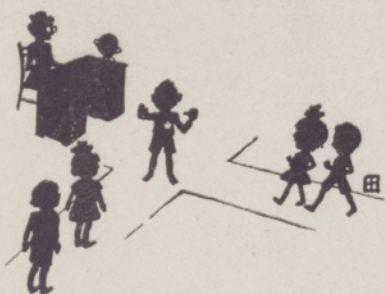
Això és el que ha esdevingut a Amsterdam. Aquesta Ciutat ha decidit de construir, a la regió veïna de Het Gooi, una o varies agrupacions-jardins, per a

estatge d'obrers. Els municipis afectats per aquestes construccions, protesten actualment de l'establiment d'un troç d'Amsterdam en llurs propis territoris. Aquests municipis havien volgut ésser representats en la Comissió del projecte, i llurs pretencions no havien estat oïdes.

A Los Angeles (EE. UU.), els problemes de l'Urbanisme xoquen violentament amb les divisions administratives. Al gravat que publiquem, hom hi veu, en negre, l'espai administratiu de los Angeles; en retallat, la trentena de administracions municipals de poblets adjacents; en blanc, el territori qual administració és provincial. Només un estudi d'Urbanització regional pot resoldre aquest garbuix.

LES CINC MANERES D'ORDENAR EL TRAFEC

Educació dels ciutadans

Correcció de les infraccions

*Treure els infants
dels carrers*

*i dur-los als
camps de joc*

Agents ordenadors que apliquin bones ordinacions

*Estudis d'urbanització que arrangin les congestions i facilitin
la circulació*

Lamentables exemples

Mr. C. S. Whitnall, secretari del Comitè d'extensió rural de Milwaukee (EE. UU.), ha publicat recentment un raport «By Regional planning the Milwaukee of tomorrow conserves Nature's attributes», en el qual examina el projecte de dita Ciutat, pel millorament i urbanització dels seus voltants. Parla de l'extensió del reglament del «Zonning», als vint i tants suburbis i poblets que volten Milwaukee; diu els projectes de barris-jardins industrials que cal portar a execució; estudia els plans d'anexions o agregacions necessàries; però, en fi, quan exposa l'alta conveniència de conservar i embellir les arbredes dels camps que volten la Ciutat, diu que la pèrdua dels arbres, la desaparició de la vegetació és prova de la decadència administrativa i política, i retreu lamentables exemples extrets de la història de Grècia, de Xina i d'Espanya. Esser donat com exemple de cosa mal feta per un llunyà secretari de Comitè local, no és gens envejable; però és encara més de doldre, que l'exemple sigui posat en plena justícia.

El Jardí per nois al davant de l'Hospital Clínic

Començats els treballs de plantació i arranament del terreny per jocs que ofereix a l'Ajuntament la Junta de Senyores de «LA CIUTAT JARDÍ», es notifica a tots els socis per tal de què puguin donar-se compte del curs dels treballs i fer les observacions de detall que judiquin pertinents, tenint en compte que el plan de conjunt ha estat donat pels serveis municipals. Es de creure, a menys que circumstàncies imprevistes s'atravessin, que aquest «playground» serà acabat per la primavera, de manera que, amb l'entrada del bon temps podrà ésser inaugurat i donat a les criatures per a llur esplai. La Junta de Senyores de «LA CIUTAT JARDÍ» té en estudi la manera d'arbitrar nous recursos, ja per a la conservació del jardí, ja, eventualment, per a noves obres en interès de la Ciutat.

#2

725.095.4(05)(46.711B)

Civ

ALTÉS - IMPRESSOR - BARCELONA

725,095.4 (05) (46, 711 Bar) Civ.

40